

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 форишти у банкнотама ваједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стаје лист овај дукат цесарски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 44.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писемима код управе вилаетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају и наручбине.

Регулисање реке Саве.

(Наставак.)

Највеће препреке за пловидбу највеће комисија код Раче на ушћу Дрине, и то поглавито због серпентина који се ту налази. Ту има места, што нису дубља од 4 до 6 квинта, а то није довољно ни за лађе што су тек у пола натоварене. Уз то матица ту веома кривуда и Дрином донешени пањеви и дрва као и шљунак ту се прикупљају, те тако затварају пут пловидби. Ове су сметње опасне за лађе, што уз или низ воду плове. Багеровање и вађење пањева морало би се предузети од ушћа Дрине до испод села Раче, најмање у дужини својих 2000 хвата.

Код чардака Равана, на 150 хвата уз воду, наша је комисија местимице само десет квинта воде, што показује, ако се на најниже стање воде редуцира, једва 6 квинта. И ово место ваљало би багеровањем очистити.

Пред Кленком почевши па чак до широке њиве, Сава је врло широка, особито код Кленка, Шапца, Мишара, Адице, Витојевачких воденице и чардака широке њиве. Код свију тих места, кад је вода најмања, нема више од 6 до 7 квинта. Ту треба много багерovati да се сметње за пловидбу уклоне. Голема је то просторија, и ако није нужно, да се сва очисти, почем река између наведених места свагда има довољно воде за пловидбу. Но ипак се мора скупа око 11.500 хвата багеровањем очистити. То исто треба чинити код Купинова у дужини од 100 хвата, и код Прогара од 60 хвата. И једно и друго место показује при ниском стању воде дубљину само од 8 квинта.

Од Прогара до ушћа Саве нема ни при најнижем стању воде препрека за пловидбу.

Комисија је дакле наишла на двадесет места, где има за пловидбу сметња. Она је тиме решила прво питање предлога г. Панграца. Испитавши стручно свако поједино место дошла је комисија до тог уверења, да је по садашњем току Саве багеровање једино практично сретство, којим ће се моћи уклонити препреке за пловидбу Савом.

О другом питању предлога: у којој ширини и дубљини предузети ваља чишћење плитких места у Сави, комисиони акт, из којег ова дата вадимо, овако говори: „Пошто је саопштио члан комисије г. паробродски инспектор које су дужине, ширине и дубљине пароброда, што Савом плове, то се је комисија сложила у томе, да се очисте плитка места на дну реке у ширини од двадесет хвата, и до дубљине од седам стопа или четрнајест квинта испод најнижег стања воде. Ако се багеровање у толикој димензији предузме, онда ће пороброди моћи пловити Савом при најнижем стању воде.“

Комисија је прорачунила и кубичну количину материјала, што се мора вадити багеровањем. Вадиће се једно на друго око 150.000 куб. хвата које песка, које муља, а мало нешто и серпентина. Кад се то раздели на сву реку од Сиска до ушћа Саве, дакле на 110 миља, то долази на миљу 1366 куб. хвата вађеног материјала. Том приликом комисија одговара и на треће стављено јој питање. Она предлаже, да се вађени материјал размерно смести или на речну обалу, или код најближег дубоког места у самом кориту савском. Нама се чини, да је то питање тесно скопчано са другим подужењем: сушење савских и босутских низа, т. ј. грађење домова крај савске обале, који ће је чувати од потопа, такође је стављено на програм послова за кул-

тивисање нашег завичаја. Предлог речене комисије ваља да на то иде да се силни тај материјал, што ће се багеровањем вадити, местимице употреби на грађење сипова, макар што то нарочито није речено. А колики је тај материјал код појединих тачака, то показује овај списак.

Да би лађе пристајати могле код сисачког колодвора на реци Купи мора се у дужини од 400 хвата четири стопе дубоко багерovati, а вађени материјал изнео би 5334 куб. хвата, толико стопа дубљине морало би се очистити и код сисачке паробродске станица у дужини од 100 хвата, и ту вађени материјал изнео би 1333 куб. хвата. Од епископског дворца до Запраге пак, у дужини од 300 хвата, вадило би се 4000 куб. хвата материјала.

О преловчичком прокопу савском поднеће се особити предлог, а чишћење Саве код Госћа и Летине дало би само 1000 куб. хвата материјала, јер ће се ту у дужини од 100 хвата само 3 стопе дубоко багерovati. Код Јасеновца плитка се места простиру такође у дужини од 100 хвата, која треба 4 стопе дубоко багерovati, материјала би се извадило 1333 куб. хвата. Но код Млаковачких воденица треба само 150 куб. хвата материјала вадити, и ако се ту плитка места пружају у дужини од 50 хвата. Али се само мора местимице $4\frac{1}{2}$ стопе дубоко багерovati.

Испод града Ст. Градишке, потом код Долине, Свињара и Новог града треба ће само да се багерује 3 стопе дубоко, и ту би се вадило 5100 куб. хвата материјала, и то 2000 код Новог града, толико и код Свињара, код друга два места само по 5—600 куб. хвата.

(Наставиће се.)

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Наше извешће о последњој ревизионој седници, које донесмо по чувењу, јер нисмо могли сами отићи на састанак, не беше достатчно. Тако нам бар рекоше они општинари, који су због понашања комисионог председника г. подпуковника Трбуковића према њих, оставили седницу. Они веле, да им није само г. подпуковник општар говор закратио, већ им је рекао, да они треба да говоре само онда, кад буду запитани, па с тога и оставише седницу.

Налазимо, да нам је у дужности, допунити наше извешће. Но примедбе којима пропратисмо извешће ипак неможемо узети натраг, нити оно што рекосмо о иступившим члановима, нити о некоректном поступању комисионог председника. Још и то нам ваља констатовати, да су место иступивших чланова комисије заменили други општинари, који су се случајно као партија у седници десили. На тај начин, истина, не беше окрњено комисионо тело, али општину незаступаше она, које је она изабрала и тај важан им посао поверила.

(Седница привепог одбора, 27. августа.)

под председништвом г. др. Миланковића, чланова је било четрнаест.

Прочита се записник од пређашње седнице. Председник јавља да су одлуке већ извршене и да сајдија Мајер не пристаје на последњи услов, што га је општина ставила. И пошто се више чланова изјавише о солидном раду реченог сајдије, општина одобри поднешени контракт.

Прочита се молбеница Мите Недељковића, којом иште да му се помоћ, од ове општине већ одређена, у 60 фор. уједанпут ва идућу годину изда, почем је намерао да у Москви науке продужи. Закључено је да му се молба уважи.

Председник јавља, да је у последњој седници закључено, да ће се решење о сиромашњим ђацима донети, кад се сазна стање ђачког фонда, те за то позива г. татора да изложи стање реченог фонда. — По стању фонда може се само до 40 фор. на помоћ проситељима дати.

Четворица С. П., П. Ј., Ј. Б. и Г. Б. молише за помоћ. Члан г. И. Васиљевић изјави да је С. П. к себи у кућу примио, где ће имати стан и храну а и за одело ће му се побринути. Ова изјава би са признањем примљена и по томе одбор мисли, да отпада нужда да се помоћ овоме проситељу од општине даде, што је и сума новаца што је на расположењу малена и што има још проситеља. За остала три проситеља, пошто су сви школски атестати и сведоче сиромаштва прегледани, би за сваког појединог гласано и решено, да се П. Ј. и Ј. Б. помоћ по 20 фор. даде.

Затим се прочита од А. А. поднешен начин за одилату интереса по коме ће дужник за пет година у ратама исплатити и рештанцију и текући интерес, који начин црквени одбор одобри.

Председник стави на дневни ред два предрачуна за оправку школских здања у доњој вароши, и црквени одбор по кратком саветовању реши, да се црквени татори побрину да се школе што пре окрече и да се најнужније на крововима поправи, а одругим поправкама, које су у предрачуну поднешене да татори са г. Живком Васиљевићем оцене и своје миљење о томе црквеној скупштини поднесу.

— Наш дописник из Београда нам пише: Последњи број „Панчевца“ задржан је нашом цензуром. Ви ћете ваљда знати због чега. То се више пута догађало и са вашим листом, у коме сам пре читао, да је аустријска цензура на књиге и новине што из Србије тамо долазе укинута. Незнам кад ће то време настати да вам тако што и за нашу цензуру јавим. — Г. Јефрем Грујић, капућаја у Цариграду, дошао је у Београд. Поговара се, да су са његовим доласком скопчане предстојеће промене у врховној управи земаљској. У случају ако г. Грујић добије друго високо звање, говори се да ће му бити посленик г. Ф. Христић. Што се пак тиче преустројства државног савета, држи се за извесно, да ће скорим бити. — О омладинској скупштини у Кикинди овде се врло мало зна, осим што је стигао један телеграм „Србији“, да је скупштина отворена, да су установљени одсеци и да ће излазити омладински орган „Млада Србадија“. Г. Алимпије Васиљевић, новоименовани професор у великој школи отишао је на омладинску скупштину. Он би могао извештавати „Србију“ о скупштинском раду а особито како је примљен његов династички предлог. — Јуче у четвртак отишао је војени министар Белимарковић са два виша официра у Базјаш, да у име намесништва поздраве његову светлост румунског кнеза, који се је прекјуче кренуо на пут.

— Из Сиска пише нам наш дописник: Познато вам је можда, да је овдашња општина услед ручног писмо Њ. В. у погледу укинућа неког дела Крајине телеграфичним путем против тога послала на војеног министра протест, да се о Крајини без њеног привољења не одлучује ништа, умољавајући га да тај протест поднесе и Њ. В., а иста ће општина до који дан свој меморандум поднети Њ. В., који говори не само за Сисак и његову општину, већ и за целу Границу. Тај ће се меморандум штампати и разаслати по свој Крајини. Ево вам укратко

садржине тога меморандума: Најпре се говори да је истина, да су сабор троједне краљевине па и сами граничари захтевали да се Граница укине и да се споји са провинцијалом; но сада граничари и народна странка саборска тога су мњења, да је то требало да буде пре погодбе Хрватске са Унгарском, како би граничари на том уговору суделовали. Данас пак, почем је Хрватска безусловно потчињена Мађарској, граничари на то никако пристати не могу, већ желе, да се у Крајини реформе заведу, које ће народ спремити за грађански устав. Кад се пак још сад Граница хоће да укине, то да се никако не комада и садашњој банској влади не потчињава, већ да се Граница листом укине, па нек се сазове нов сабор, који ће на темељу саборског закључка од г. 1861. нову погодбу са Унгарском начинити. Меморандум наводи, да се ништа о граничарима без њих не ради, па завршује тиме, што наводи неред и самовољу при управи у хрватском провинцијалу, што код нас не може да подрађује жељу за сједињење. Још се позива на то, да су граничари готови живот жртвовати за своје право. — Од првог септембра по римском излази овде политички дневник „Заточеник“, који уређује Мишкатовић и Вончина. Програм је листу да брани интересе граничара. Наши су грађани овај лист са великим одушевљењем поздравили. Кад је први број света угледао поздравиле га грувањем мужара (прангија?) а у вече носише бакљаду са музиком петрињске пуковничке банде и под суделовањем петрињскога певачког друштва „Славуја“. И ако је било ладно и кишовито време опет одоше удаљеноме стану уредника и поздравише их. На то одоше сви у гостионицу код „беле лађе“. Г. Вончина захвалио је на поздраву и напио је здравицу Њ. В. цару, потом целом официрском кору овдашње пуковније. Поручик Грбичић захвалио је на здравицу.

— Хрватски сабор отворен је. Иншталација банова била је сад у четвртак. На ту свечаност дошло је много депутација и друга отмена лица, међу којима и министар Лоњаје, Бедековић и Фестетић. Заклетву банову преслушао је, тога ради од краља наименовани бискуп Сојић.

— Омладинска се је скупштина у Кикинди свршила. Већање је трајало три дана а рад њен доноси „Застава“ опширно.

— До који дан састаће се земаљски сабори преколитвански а мађарски наставиће свој рад 3. идућег месеца.

— На Реци држе сад мађарски природњаци годишњу скупштину своју на коју су дошли њих иљаду и шест стотина. Речани тога ради приредише свакојаке свечаности.

— У Прагу провела се у исте дане кад је и омладинска наша скупштина била, светковина успомени Јана Хуса.

— У Араду подићиће се споменик оним мађарским војима 1868/9. године, који су тадашњим војеним судом на смрт осуђени и погубљени. Споменик тај стаће на 2000.000 форината.

— У Букурешту је 25. ов. м. отворио камеру президент министарства прочитавши кнежеву посланицу, у којој се изјављује, да ће кнез ићи у иностранство да походи своју фамилију и суверене гарантујућих сила и то у интересу Румуније. У посланици се уједно изјављује, како је кнез веома пријатељски дочекан од руског цара у Ливадији.

— Најновије вести из Париза јављају опет за неповољно стање здравља цара Наполеона, и ако се са официозне стране такви гласови побијају. Било како му драго са здрављем царевим, то стоји да се свет плаши његове смрти, те се кад-кад и најмањој телесној нерасположености приписује опасност, јер се зна да је цар у шездесет првој години живота и да је многе телесне и душевне борбе претрпио. Принц Наполеон држао је у француском сенату пре неки дан говор, који је жестоки одпор изазвао и који је други неки говорник „шкандалозним“ назвао. Кажу да је цар принцу Наполеону наложио да више не говори у сенату.

— И ако се још ништа незна, шта је закључено у савету султановом, што се тиче вицекраља мисирског, ипак се може веровати ономе, што „Лев. Хер.“ каже, јер одмах сутрадан и „Турска“ то исто говори, само у форми савета, који даје порти. А по томе се види, да

порта није задовољна са самим одговором вицекраљевим, него хоће да се јасно обележи докле се распростира власт његова. Наиме хте-ла би, да вицекраљ несме држати већу војску, него што му је у први мах допуштено, и да несме имати лађе убојне и оклопнице. Стога да је дужан наручене оклопнице и шасповљеве острагуше уступити порти. Даље да несме правити више трошкове нити закључивати зајмове без одобрења високе порте и т. д. Ту ће одлуку однети у Александрију опет адјутант великога везира а не секретар вицекраљев. Талахат паша, који је још у Цариграду. Мисли се, да ће се та ствар потезати до доласка француске царице Јевђеније, када ће и вицекраљ доћи и с њом се у Мисир вратити, а уједно том приликом прославиће се помирење великом свечаношћу и сјајним ватрометом.

— За Гарибалдија пишу, да се приближио Мацинију, и да одобрава план устанка, који су револуционари прихватили. Сада као да се ради, да у самоме Риму букне устанак и одатле да се почне ширити „општа република“ по свету.

— Из Мадрида, јављају да је кандидација херцега Монпенсијског за шпанску круну немогућа, јер би учинила заплете, нарочито с Инглиском и Пруском. Исто се вели и за инфанта Алфонза, једно што је малолетан, а друго што би предузео бурбоњску политику.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Беч, 30. августа. (Телеграм.) Шеница у Буру: банатска 86½/99-фунт. по 5.40, 88½-фунт. по 5.70, вивелбуршка 99-фунт. по 5.40; шопронска шеница у Бечу 86/89-фунт. по 5.20/35. Словачка раж у Бечу 80/81-фунт. по 3.70, 81/82-фунт. по 3.80. Јечам у Бечу: словачки 71/72-фунт. по 3.20, вивелбуршки 71-фунт. по 3.15. Мађарска воб, транзита, 46-фунт. по 2 фор., 47-фунт. по 2.04. Промет у шеници 25.000 мерова.

Стање воде Саве и Дунава.

Код Земуна:

У четвртак 28. авг: 10 с. 0 п. над нул. Ведро.
„ петак 29. авг: 9 с. 6 п. над нул. Ведро.
„ суботу 30. авг: 8 с. 11 п. над нул. Ведро.

Код Митровице:

У четвртак 28. авг: 7 с. 6 п. над нул. Облачно.
„ петак 29. авг: 6 с. 6 п. над нул. Облачно.
„ суботу 30. авг: 5 с. 10 п. над нул. Ведро.

Код Сиска:

У четвртак 28. авг: 0 с. 6 п. под нул. Ведро.
„ петак 29. авг: 0 с. 4 п. под нул. Ведро.
„ суботу 30. авг: 0 с. 7 п. под нул. Ведро.

Код Оршаве:

У четвртак 28. авг. 8 с. 0 п. над нул. Облачно.
„ петак 29. авг. 7 с. 8 п. над нул. Ведро.
„ суботу 30. авг. 7 с. 5 п. над нул. Ведро.

Њ Земун, 30. августа. Од десетак дана не мало су узрујани трговачки кругови. На бечкој берзи наступила је криза тако знатна, да се боје, да ће отуда проицаи формална катастрофа. Акције новчаних завода почеше нагло падати и одмах немогаху се пронаћи узроци томе падању. Бечка је берза зависна од париске, као што је пештанска од бечке. Скакање или падање папирне вредности у Паризу, исту су појаву у Бечу и Пешти изазвале. Но у овом случају бечка је берза имала уплив и на саму париску; јер док су гласови о неповољном стању здравља цара Наполеона у Паризу на берзи падање папира од само неколико франака проузроковали, то у Бечу беху падања акција неких нових банака у један дан са сто форината, а ово нечувено падање вредности у Бечу имало је уплива и на стање париске берзе, као и на остале европске, а у Пешти изазвало је тако неповољно берско стање, каквог није било од како постоји пештанска берза.

Ова новчана криза дала је повода једној конференцији бечких банкарских управитеља, која се услед позива управе народне банке прошле суботе састала. Ту су се посаветовали о средствима, којих се ваља латити, те да се катастрофа уклони. Закључено је да народна банка објави, да она неће дисконт подићи и да ће од сад давати зајам и на златне монете, које ће да служе банки за умножену гаранцију за издавање више банака у смислу своје повластице. Том ће се операцијом новчана средства знатно умножити, но уједно ће „овлашћена“ народна банка и за себе имати добар добит. На тој конференцији предложише неки за средство против кризе, да се повластица народне банке за неко време суспендује, и да се не издају нове концесије за новчане заводе. Ова два предлога беху одбачена, премда смо тог мњења, да би доиста боље било да су се примила, јер се неби тиме само садашња криза, већ и будуће уклониле.

Новчана ова криза опет даде повода унгарским листовима, да чине

јуриш на искључну повластицу народне банке у Бечу, тражећи да се или засебна банка за унгарску половину државе с правом на издавање банкноте заведе, или да се по размери квоте, што ју унгарска држава приноси заједничком буџету подели бечка народна банка. Јер извесно је, да је садања криза поглавито од народне банке изазвана, којој су такмац многи нови новчани заводи, и то не само народној банци као таковој, већ и оним матадорима банкерима, који међу собом деле управу народне банке, но притом су и шефови знатних банкерских кућа. Мањи новчани заводи поглавито су мањим радњама од користи, и ако су са седиштем мање више у престолници ипак децентралишу кредитне одношаје, што је противно интересу раг ехселленсе централистичкој народној банци и њезиним приврженим матадорима. За то они не греше што веле, да је народна банка поглавито садању кризу изазвала, како би мање заводе ако не до падања а оно бар до немоћи довела. Но цел ту ипак није могла постићи. Дисконт до душе свуда је подигнут, заводи ограничавају своје операције, али њихове акције не сиђоше испод првобитне своје вредности, шта више, кад су најниже стајале, ипак показаше мање више неку ажију. Само франко-унгарска банка чини изузетак, њезине акције знатно стоје испод ал раги, а на жалост то је баш она банка под којим је закриљем прва српска банка.

То нису најбољи изгледи, да ће прва српска банка скорим успешно свој рад започети; јер кад је банка заштитница у таком непријатном положају, тешко да ће се моћи мезимче њено оснажити. Франко-унгарска банка није уживала наклоност капитала ни онда, кад су најпроблематичнија подuzeћа у изобиљу имала присталаца с капиталом, а при садашњој кризи имаће се доста борити за свој опстанак. Не знамо какви су били назори што руководише српску владу, кад је код толиких потраживача онима дала повластицу и то још искључну, који су у свези са страним заводом, који је мало уважен у центрима капитала. Србија је у финансијском погледу једина држава у Европи, која нема државнога дуга, која нема велику стајаћу војску, онај црв што немилице гризе народно имаће; живот је српских грађана прост и природан у друштвеним и фамилијарним одношајима. Уз то је земаљска управа крпена, судека организација добра,

једном речју, све су установе ту, које зактева правна држава. Све су то услови, који стварају кредит, дакле би по природи ствари српска банка своју заштитницу међу првим новчаним заводима нашла. Али петогодишња издата „првој српској банци“ повластица искључује установљење друге какве банке у Србији при свем том, што ће тешко да допусте десператне финансијске околности, да она успешно отпочне своју радњу, а Србија остаће услед тога још дуго без свога новчаног завода.

Садања криза није без уплива на трговачке одношаје и других места у нашој околини. Чујемо да је особито новосадска пијаца знатно ангажована у берским операцијама. За земунску и панчевачку штедионицу држимо, да ће бити од користи, јер више ће њихов јефтин капитал тражити, те неће толикога нагомиланог бити у благајни као досад. Чујемо, да је и англо-унгарска банка закључила, да ограничава своје банкарске послове. Томе се доиста чудити морамо, јер знамо, да су јој муштерије језгро од трговаца у нашој околини. Удесити услове према општем новчаном стању сасвим је природно, али ограничити радњу без нужде, чини нам се да није од користи ни по сам завод, нити пак одговара њезиној задаћи.

Земун. (Званично.) Из урока тога, што се у Влашкој опет појавила марвена куга, наређено је за рогату марву што се отуда догања, двадесетодневно контумацирање

— У вторник 9. септембра држаће се наново јавна дражба ради давања под аренду наплаћивања таксе од клања ситне стоке.

— Прекосутра у вторник у 10 сахата пре подне продаваће се у овдашњој болници стара лима и два гвоздена котла од осам акова.

— У вторник 16. септембра у 9 сахата пре подне продаваће се у Панчеву две царске куће, што се налазе на Тамшиу под бр. 1030 и 1031, па и једно кућиште 611½ квадратних хвата велико. Куће су процењене, једна на 5767, друга на 5457 форината.

— У подељак 22. септембра држаће се у Тителу лицитација ради давања под аренду тамошње мостарине и скеларине од Митрова дна ов. г. до Митрова дна 1874.

— У понедељак 29. септембра продаваће се у Петрињи 3742 комада растова у Сикарачкој шуми педаљској у рајевачкој кумпанији, који имају процењену вредност од 8329 фор. и 42 поч. Исто тако и тамошње шумско земљиште око 127 јутара у кретановачком дистрикту, око 89 јутара у заградском дистрикту, и око 169 јутара у сиварачком дистрикту. Једно јутро тих земљишта процењено је на осам форината или скупа на 5763 фор. и 82 новчића.

З. Сисак, 27. августа. Познато ће вам бити, да су изасланици крајишке конзорције добро примљени

од Њ. В. цара, пред кога су изашли заједно са депутацијама из Крајине. Изгледи су са свим добри, да ће друштво своју цел постићи. То се види већ и с тога, што су се у последње време и нека висока лица нашем друштву придружила. Ономад 24. о. м. закључено је уписивање при овдашњој штедионици са свим. Овде уписана сума износи 3.250.000 форината. Листа уписаника послата је председнику г. барону А. Враничану у Беч.

Ове седмице не беху продаје знамените, јер су складишта у опште слаба. Привози из Баната мањкају, дочим из Босне прилично кукуруза долази, који се одмах прода страним овдашњим спекулантима, страном се за Трст пошље.

Продано је: 3000 вагана шенице банатске дирнута 85-фунт. по 5.25, 86-фунт. по 5.45, 87-фунт. по 5.75.

10000 вагана кукуруза банатска дирнута, по 2.40, босанска здрава 86-фунт. по 2.45.

2000 вагана хрватске зоби, бечка цента по 3.37/40.

Шеница чим је доказано, да на онај извоз, коме смо се надали, рачунати не можемо, а и то мало, што ће иноземство од нас потребовати, не можемо имати рачуна по нас, поради њезиних високих цена на свима, поглавито банатским пијацама. Ова се роба и јефтино и лако износи из Русије и Америке, где је овогодишњи род јако добар, те су већ отуда преко сто терета на енглеску обалу приспели. Нема дакле сумње да неће морати и по нашим пијацама цене шеници попустити. На пештанској и третанској пијаци већ су цене попустиле са 35/40 новч. по вагану. Код нас пак не обзирући се људи још на друге пијаце, држе се цене и то једино из тог узрока што су овде складишта сасвим незнатна, јер нема довоза.

Данас бележимо банатску шеницу 83/84-, 85/86-фунт. по 5.20/60. А то је наравно, почем се добра банатска роба на мађарској линији за Љубљану и овамо јевтинијом ценом потегнути може. Уздржи ли пак ово кишовито време, те да се Сава нешто поправи, а у исто време пао цене у Пешти назадовале, то се имамо и ми скорим надати новим банатским довозима, који истина да неће знатни, али ипак довољни бити, да при одвећ малој нашој потреби садашње цене поруше.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	25.	26.	27.	28.	29.	30.
	Августа					
Дукат цесарски	5.90	5.90	—	5.88 1/2	5.85	5.88
Сребро	121.—	121.—	—	120.—	119.—	120.25
5% металнци	58.50	58.27	—	58.80	59.35	59.70
Ови с кам. мај—новем	—	—	—	—	59.35	59.70
5% народни зајам	67.30	67.—	—	66.75	67.—	67.90
Акције народне банке	714.—	707.—	—	716.—	723.—	724.—
” кред. завода	244.—	230.—	—	242.—	250.—	248.—
Ловови 1860. године	89.50	89.50	—	91.50	92.25	94.50
Лондон	123.75	123.70	—	121.75	120.75	122.—

Пловидба местне лађе до 18. септембра.

Из Земуна у Београд, у 6 и по сахата у јутру.
 Из Београда у Земун, у 7 сахата у јутру.
 Из Земуна у Београд и Панчево, у 7 и по сахата у јутру и у 1 сахата по подне.
 Из Панчева у Београд и Земун, у 10 сахата пре, и у 3 сахата после подне.
 Из Земуна у Београд, у 5 и по сахата после подне.
 Из Београда у Земун, у 6 сахата после подне.

ПРВО ЗЕМУНСКО АКЦИЈСКО ДРУШТВО ПЕТРОЛЕЈСКЕ РАФИНЕРИЈЕ.

ПОЗИВ НА УПИСИВАЊЕ.

Од оних иљаду акција по 100 форината а. в., што је наређено да се издаду ради оснивања „Првог земунског акцијског друштва петролејске рафинерије,“ предаје се јавној субскрипцији

300 КОМАДА.

За акционара уписати се може 3., 4., 5. и 6. септембра о. г. и то:
 код Земунске штедионице у Земуну,
 ” Панчевачке штедионице у Панчеву,
 ” Пучке банке у Панчеву,
 ” Бачке банке за трговину и радиност у Н. Саду, и
 ” Г. Павла Панајотовића у Митровици.

На сваку уписану акцију има се
 5% одма при уписивању,
 20% после четрнајест дана по позиву на плаћање,
 25% три месеца од дана кад је друга свота положена положити.
 Све се то плаћа на оном месту, где се је који акционар уписао.
 У Земуну, 28. Августа 1869. год.

Оснивајући одбор.

ERSTE SEMLINER PETROLEUMRAFFINERIE-ACTIENGESELLSCHAFT.

SUBSCRIPTIONS-EINLADUNG.

Von den zur Gründung der „Semliner Ersten Petroleumraffinerie-Actiengesellschaft“ festgesetzten Eintausend Stück Actien à fl. 100 oesterr. Währung werden

300 STÜCK

der öffentlichen Subscription übergeben.
 Die Subscription findet statt am 15. 16., 17., und 18. September l. J. und zwar:
 bei der Sparkassa in Semlin,
 ” ” Sparkassa in Pancsova,
 ” ” Pancsovaer Volksbank in Pancsova,
 ” ” Bacsar Handels- und Gewerbebank in Neusatz und
 ” Herrn Paul Panajotović in Mitrowitz.

Auf die subscribirten Actien sind
 5% bei der Subscription,
 20% vierzehn Tage nach Aufforderung zur Einzahlung,
 25% drei Monate nach der Einzahlung der zweiten Rate dort zu erlegen, wo die Subscription erfolgt.

Semlin, 9. September 1869.

Das Gründungs-Comité.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Стари, викну коњаник, нема више твојега господара, дуго ћеш га још изгледати. Ну отварај капију.

Прокопенко уместо да му одговори окиде ороз свог дугог турског пиштоља. Кад се дим разби пред мостом небејаше више коњаника а на дну рова преметаше се крвава лешина.

Отпоче се бој. Шака козака није се могла дуго борити, — мало после душмани већ освојише двор.

Пољаке је водио млад вођа. Када уреди коњанике у дворишту дође дечко и овако му рече.

— Пан који управља двором овим моли пана Казимира у двор.

Пуковнику не беше мило кад чу његово име. Казимир је од оне ноћи, од како је се растао са Олесјом заборавио много о којечему, и ашиковање са лепом козакињом изгледаше му као неки давнашњи санак. И зацело Казимир није вољно дошао амо. Он је већ наумио био да се врати, кад шпиуни донеше глас да има близу неки богати салаш. Чета је тражила да их он туда проведе и Казимир несмеде се тога одрећи, бојећи се да га због тога неокриве. И где, некадањи љубазник Олесји сад је дошао амо као душманин, а пре само да се види са својом лепотом. Много се којешта пробуди у његовој души. Он је знао о смрти старог атамана који је у мукама издао у Варшави, но није знао шта је било са његовом ћерицом.

Казимир сиђе с коња, заповеди пољацима да се немичу, а он им рече да ће ићи у двор да прими од управитеља Свистуновог сребро и злато, па оде у двор са још неколико пољака.

Тамо је све било празно; зидови удараху на влагу. Срце Казимирово премре од бола, њему се учини да му неки тихи глас шапће на ухо: не иди. Он уђе у пространу избу која је за времена Свистунова била дворана за дочек гостију и вијећа. Тамо на простром ћилиму седео је стари козак Прокопенко. Крај њега стајала је његова Ђорда и два турска пиштоља. А свуд околу расут је био барут. Козак се беше налактио на боцу са барутом од које се пружаше читав река црна праха свуд око избе на чак и под тле. Запорожац је пушио малени чибучић.

— Добро ми дошао, рече Прокопенко. Ја сам вам нанови приправио вечеру. Истина ту неће бити сваке ђаконије, јер домаћин није код куће, а кад га видите реците му да је његов верни слуга умео госте почастити. И козак показа на барут. Пољаци пребледише од страха. Казимир је видео шта их чека; он надјача охолост своју и рече.

— Не губи ме старче, чета ће такви оставити ваш двор и нигда се више неће ућ вратити. Не губи ме, тако ти ћерице покојног друга! Допусти ми бар да се са Олесјом мало поразговорам!

— Твоја драга спава већ у хладној земљи, друг мој, браћа моја трупу у црној земљи! Тамо ћеш и ти скоро, нека бар зборе у Варшави како славно свете козаци козачку крв, како свете крвцу несрећне Украјине!

Прокопенко узе у леву руку чибук, прекрсти се и стресе врео духански пугар на гомилу барута. У тренутку пламени вихар разори кућу и понесе у зрак нагрђена тела. У том тренуту затући под двориштем други потмуо удар; земља се на разним местима наједанпут подиже и понесе у вис и људе и коње и све. Опустеше колебе, баште, плотови, стене све је то начинило грдни хаос ужасног разорења и када после треска тога настане пушта тишина над гомилом развалине где — некад стајао двор атамана Свистуна, пушио је се црн облак дима дуго . . . дуго.

Када тамна нојца покри ужасну слику пустоши и разорења, и житељи салашки који су за време боја прешли на другу страну пређоше опет на своју страну да виде своје рођено црно згариште. На том месту где је стајао атаманов двор паде звезда; блесак тога метеора био је крвав а расуте варнице угаснуше на хладној земљи. Веле, да је се у то доба на „брачној могили“ показала бела сенка, која је мало по мало бледела најпослед слила се са густим мраком јесењске хладне ноћи.

Минуше године. На месту где је некад стајао тврди двор Свистуна Бублинског сад се је населило велико село. Украјина је свршила своју дугу војну са Пољском, и Богдан Хијелницки које силом а које преваром платио је душманину за своја несрећна дела. Једног летњег вечера у село „Прокопенково“ дође коњаник на дивном коњу. Видело је се да је дуго путовао,

по оном леним млађаном лицу што беше покривено млазевима зноја.

И само место на коме је некада стајао двор атаманов много је се изменило; нема више ни рова, ни капије, ни мазгала. Широка равна степа пружајући се од истока до запада насланање се на камене обале бујне речице, а покрај тог брега раширкано беше повелико село. Сваки стан и колеба има свој врт, који својим веселим изгледом и нехотице обећавају путнику љубазни дочек.

Коњаник се сврцу у прву колебу што стајаше украј пута и замоли за дочек. Вратнице отвори млада цура од својих петнајест лета и замоли госта да уђе у кућу . . .

— Ето тако, пане Есауле, говорио је стари седи козак, окренув се младићу који је седео за столом под иконама, ето од то доба и иде ова историја. Ти си овде странац па и није чудо што то незнаш.

— И сваке године пада звезда на вашу могилу? запита Есаул.

— Сваке године и причали су наши стари да и то баш онога дана када је преминула госпођица Олесја. Не смеј се Гапка рече умиљато старац, обрнув се младој цури што је на вратницама госта дочекала. Девојче се смири.

Све скромно изгледаше у малој изби. Над прозором висиле су ките трава и цвећа што простираху по изби неки јак балзамски мирис. Иконице беху накићене венцима од увела цвећа, међу којем беше и свежег тек узабраног са поља.

— Да пане Есауле, настави старац и ја сам сам двапут видео како је седела на брачној могили покојница; она је плела венце од цвећа и певала је неку тужну песму, тако тужну да ти од ње срце у грудима замре.

— А тамо, где је стајао двор атамана Свистуна?

— А тамо, лутају грешне душе душмана наших.

Разговор се прекиде. Домаћица и цура донеше вечеру — и домаћин позвав својега госта седоше за сто.

После вечере Есаул и старац изађоше из колебе. Вече је било тихо. Још се на западу руменила дуга ивица залазећег сунца. Но и ње не-ста. Над реком и степом подизаху се магле; из вртова вејао је мирис сазревајућа вођа. Дивна је украјинска ноћ дисала мирисом. Па како чудно дирне човека тај благи влажни сутоњ. А на небу, на оном плавом високом небу дрхтаху велике и мале звезде.

— Хоћемо ли да идемо на могилу? запита Есаул после кратког ћутања.

— А зашта не, време је лепо, одговори старац.

— А зар се ти не бојиш падајуће звезде?

— А зашто да се бојим, та то је добра душа а није бачена с неба; то зар за то што је сама себи дошла главе.

Дуго су ишли степом стари и Есаул. На по врсте остало је село за њима. И већ указа се пред њима у мраку тајанствена слика високе могиле.

— Ето то је брачна могила, рече стари и показа му тампу масу.

Што су ближе долазили до могиле то је место све пустије изгледало. Есаул је осећао како му је срце замирало од страха. Стари је Козак шутећи ишао. Наједанпут пред њиховим очима сијну јасан блесак.

Са тамно-плаве висине полако се спусти на могилу звезда. Она нацрта у зраку дугу па онда паде на могилу и расу се у светлећиве варнице од којих је се врхунац брачне могиле светлио као у бенгалској ватри.

* * *

Есаул који је добио село Прокопенко на дар од Хетмана насели се на свагда у том дивотном месташћу и проживео је ту свој век и ако је била близу страшна могила. Његови потомци још и дан данас живе у Русини.

Од то доба од оца на сина, од деде на унука, од комшије на комшију прелази предање о падајућој звезди, у којој душа несрећне Олесе још и дан данас пада на брачну могилу у лепе летње ноћи.

С руског

— вић.

До Шапца.

II.

Прво је питање кад се у коју страну варош долази, где ће се одести. То је и наша прва брига била, кад смо у Шабац дошли.

„У хотелу „Европе,“ рече нам сапутник један; то је сасвим ново здање а и гостионичар је из прека.“

Дакле у хотел „Европе“ упутисмо се пешице по лепом насипу, што са савске станице у варош води. Било је додуше код станице таљигања, да се путници доведу у варош, али се ми не хтедосмо њима послужити, већ дадосмо мали наш пртљаг момку једном да га однесе до го-

стионице, која је и онако близу станице. Видели смо и неке каруце, које чекаше отменог сапутника г. саветника. Како је то лепа ствар телеграф; неколико кућања а у далеком месту извештени су пријатељи о доласку милога госта, па могу спремити сваку угодност. Али не само пријатељи бивају извештени, да дочекују пријатеље, већ се то често догађа и са полицијом, која се извешћује о доласку неких особа које су достојне особитој њеној пажњи. Наравно ми се не бројасмо међу таким особама а доказасмо тиме наше монархичко мишљење, што одседосмо у „Европу“ а не у републиканску „Америку,“ које име такође једна гостионица у Шапцу носи.

Чим уђосмо у варош одмах приметисмо, да је трговина главни фактор код Шапчана и ако је прва радња при доласку у варош крчма, где видосмо да гостољубиви угоститељ неке сељак на коњу послужује на сред сокака црвеником.

Приспесмо у хотел „Европу.“ Лепа је то нова зграда на два боја са арабескама од гипса украшеном фасадом. Види се да газда од куће није штедио цигље кад је то здање градио, које је необичне висине. Ми ступисмо у врло пространу кафану и кад смо искали собу одведе нас момак преко стрмених басемака од простих чамових дасака на горњи спрат. У пространом једном предсобљу чекасмо подуго, док је гостионичка служавка наша кључ од собе, у којој ћемо конаковати. Неочешљана и одевена у хаљини од неизвесне боје и чистоће собарица, коју као да није природа особитом красотом обдарила, одведе нас у један салон са три прозора, који да је бољим и чистијим намештајем снабдевен био пријатно би било обиталиште за нас. Но овако беше у потпуној хармонији са спољашношћу собаричином, о којој мој пријатељ иронички примети, да је дивна девојка. И гле, не прође ни четврт часа а она ти се појави у великом тоалету, очешљана, умивена, а што јој врат није дошао у додир са сапуном, то се ваљда мора краткоћи времена приписати. . . . Али не само над женскињама показује сујета своју силу. . . .

Први ми је посао био, чим смо се сместили, да видим варош. Неколико само корака од моје гостионице, а ја се нађох на раскршћу, где се стичу три широке, можда више од четврт часа хода дугачке улице, четврта пак је краћа, ужа а није ни права као остале три. Ја се упутих оном

што беше преда мном; она води Поцерју, које у се даљини види. Одма до ћошка с леве стране лепа је катедрална црква, а до саме порте двокатна основна и женска школа. Ово је лепо двокатно здање од тврдог материјал и саграђено је пространо по укусној модрној архитектури. Мало даље од основне школе, одељена само неколицином приватних кућа налази се гимназија, а то је здање што је и веће и лепше од основне школе. Преко пута од гимназије епископски је дворцац, који није фронтално са сокака, већ лежи у дубини, а пред дворцем простире се лепа баштица, коју кроз раштркану ограду гледати могу.

Од раскршћа на десно овако исто широка улица води. Господском је улицом названа, ваљда с тога, што је ту окружно начелништво и суд. Здање, у коме су та надлежатељства, пространо је и на два ката по турскоме стилу. На ту форму су беговеки дворови по Босни, само што имају на прозорима решетке. Рекоше ми да је то бивши конак кнежевог деде Јеврема Обреновића који је много година у Шапцу као губернатор живео.

Још ћу један јаван завод да споменем, који не само вароши Шапцу служи на украс, већ би се њиме могле дичити и веће вароши. А то је варошка и окружна болница, коју сам походио услед пријатељског позива г. физикуса дра Пајића, под чијом ваљаном управом болница стоји. Ја сам том господину доиста захвалан на његовој љубави, што ми је дао прилику да тај завод видим, који је један од многобројних доказа отачанског старања за народ пок. кнеза Михајла. У једном усамљеном сокаку, удаљен од радинског метежа и ларме саграђена је та болница и сасвим је пространо ново лепо здање, веома високо с великим прозорима. Чело од куће, које се подиже у средини, краси гвозден крст, те даје здању изглед као да је каква лутеранска црква. Болница се састоји из три велике одаје свака са осам гвоздених кревета са чистим намештајем, код сваког кревета има све потребне ствари за болеснике. Две су одаје за мушке а једна за женскиње. Осим тога има и помањих соба са два кревета за онакве болеснике, који су у стању платити већу такву. У тој болници наравно да има још и све остале угодности, које су све у доброме реду и свуда влада највећа чистоћа. Тако н. пр. дивео сам се пространој, светлој и што може бити чи-

стој кухиња, где се посуђе блиста од чистоће. Ходник је видан и висок за шетање болесника кад је време хрђаво, а који ће при лепом времену моћи уживати у башти чист бојји зрак. Јер не само што болесници с фронта имају изгледа на баштицу, што се пружа пред прозорима болнице са сокачке стране, већ ће уживати и лепо парк од неколико јутара земљишта, који се иза болнице далеко пружа, но који се сада тек сади.

Кад сам болницу посетио, не беше ту много болесника. Та простији свет слабо се поверава у болестима лекарској помоћи а камо ли да иде радо у болницу, где је све толико противно његовој навици. Али ме је уверавао г. др. Пајић, да сељаци већ почињу тражити помоћи и лека и у самој болници. Човечно поступање с болесницима, чистоћа, добра храна и нега разуверава свет од предрасуда, што у народу постоје, те су примери све чешћи, да болесници сами желе, да иду у болницу. Време је, да се укорее предрасуде против лекарског лечења у народу губе, према ће још дуго да траје, док ће се искоренити. Тако ми прича један пријатељ, који је ту скоро прошао неки део Србије, како је наишао на једну бабу, која је водила сина у манастир да га калуђер молитвом излечи. „Пошто ми је, вели мој пријатељ, испричала како му је кад га ухвати болест, познао сам да је грозница. Рекох јој да му даје кичице па ће се излечити, а за жеђ јој дадох парче цитронске киселине, но баба није ми се смела поверити и рече да се њен син не може излечити, јер су му, вели, вештице изеле срце, што јој је једна врачарица казала, којој је за то дала педесет ока кукуруза!“ А таких случаја има иљадама.

Лепи овај завод не показује само човечанску тежњу пок. кнеза Михајила, већ се и ту огледа његова брига за политичку славу својега народа, што га је у свима његовим делима руководило и карактеризирало. То му је била персонификована идеја целог његовог живота а тој идеји поста и мученик. Кад се болница саградила, године 1865. положен јој је темељ, ишло се на то, да се ту може за два дана три пут толико болесника сместити: јер је таван тако удешен да се још дванут толико кревета понаместати могу. Та Шабац је близу Босне, а Дрина је без сумње једна од најглавнијих

операционих линија, где ће се бити крвави бој, а на такав случај мислило се и при грађењу шабачке болнице.

И ова болница грађена је и издржава се трошком болничке земаљске фондације, која је заведена законом у марту 1862. год. издатим. По том закону свака пореска глава у Србији има да плаћа годишње на ту цел четири гроша пореска. Тај се прирез даје управи фондова, и отуда ће се најпре у сваком окружном месту потом и у срескима подићи и издржавати болница, где ће се сиротиња бадава лечити. Овакву установу ваљало би и код нас завести.

Калдрма шабачких улица добра је. И она је начињена трудом целог среза. Оној пак полицајној уредби, која наређује да пред сваком механом или кафаном треба у вече да гори фењер, већим делом Шапчани имају да захвале, што су им улице прилично осветљене, а местимице са свим добро, јер доста има кућа једна поред друге, у којима се механе налазе. Хомање странца у вече по шабачким улицама и нехотице му улева мисао да су Шапчани не само добри трговци, већ и весељаци, како толике механе налазе услова за опстанак свој.

СМЕСИЦЕ.

(Лична вест.) Земаљски поглавар, превосх. г. подмаршал Вебер приспео је синоћ у Земун.

(Грчко школско братство) назваће се одсад заједница земунаца, који су грчке или македонске народности и кад је говор о грчкој школској фондацији. Овдашња грчка школа, као што чујемо, сасвим ће се преустројити тако, да ће носити тип „више грађанске школе.“ Осим грчког језика, на коме ће се учебни предмети предавати учиће се у том заводу српски, немачки и француски језик. Досадашњи куратори фондуса ангажовали су већ и новог дидаскала у лицу г. Астерјајдеса, рођеног грка, који је науку свршио у ембеско-протестанском колегијуму у Смирни.

(Курнозум.) Следећи редци достављени су нам са поштоване стране са жељом, да их уврстимо у лист. Но почем по смислу њиховом не спадају ни под коју рубрику, то их морамо под горњим насловом штампати. Правом не можемо верно копирати с тога, што немамо у печатњи ситна славенска слова. — „Ваша Екцеленција, господине милостивејши! Промислом бојјим и милости царском, вручена је ово дана столица Чарновица Патриарха Екцеленцији Вашој, као најдостојнијем прејемнику Архиепископата и Митрополије српске, сбитије ово поздрављамо ми опуномоћени изаслани обществом Земуњским православног, — најемпреније из глублини души Прво-

сходителству вашему, и желимо сердачно, да могући Бог, испитујат срца и утробе, дарује Вашој Екцеленцији срећна Несторова лета, и да содржи Вашу Екцеленцију у мирје целу, честну, здраву, домоденствуюћу, право правјашчу слоју својеј истини; — желимо искрену, да всевидјачно око посланике народје у своје време умудри, да они једињени усти и једињем сердцем избор овај велеважни предрагог нам Цара и Государа и вел. војводе нашег Франца Јосифа првог као свети аманет племенито-благодарној особи Ваше Екцеленције добродошлицом поздраве и уваже, и благога Императора умоле, да би Његово Величество умилостивило се, Вану Екцеленцију за Патриарха српског, Архи-Епископа карловачког и Митрополита нашег благоутробно потврдити и прогласити! Са мном су два татора: Јонновић и Илкић поздравити ондашњег администратора. Живановић с. р.“

(Несрећни догађаји.) Ономад у среду војнички један пекар рани из револвера нехотице својега друга у буту. — Ана, жена кројача Ст. обевила се је ономад у своје стану, јуче је на мртвацу предузета судска секција при свем, том што је лекарско мњење гласило да је из лудила сама себи дошла главе. Свет пак говори, да је сирота покојница, која је позната била као честита жена то учинила из очајања због домаћих невоља. И овај догађај констатује, да нису код нас верозакони у једнакој важности, јер док српско свештенство уважавати мора судско-лекарску најаву, да ли је који самоубица при лудилу или не себе животоу лишио, то римокатоличко свештенство не мора уважавати судско-лекарску најаву. Хоћа ли и у томе скоро наступити потпуна равноправност! — Антоније Лавић, кога је пре цетнајест дана један овдашњи становник будом не глави ударио, умро је услед тога после десет дана.

(Рачун и списак) о ковчежићима у корист срп. нар. поворишта раздатим од Земуњске српске певачке задруге, и то од месеца априла, маја и јуна 1869. године. Овакав је списак оправљен 30. јула о. г. управи нар. поворишта у Нови Сад. Ковч. бр. 105. код гђе Маце Каспаридес ф. 5.56

"	"	107. код г. Живка Кирићанског	"	16.37
"	"	113. код г. Јована Милаковића	"	16.—
"	"	109. код г. Т. П. Златића	"	5.78
"	"	104. код г. Лазе Урошевића	"	3.40
"	"	106. код г. Јеђе Поповића	"	4.07
"	"	114. код г. Гаје Николића	"	1.52
"	"	112. код Српс. црк. пев. задруге	"	9.—
"	"	103. код г. Фрање Фасла	"	10.—
"	"	110. код г. Мите Новаковића	"	6.20
"	"	116. код г. Јоце Петровића	"	3.80
"	"	111. код г. Мите Стојановића	"	5.07
"	"	117. код г. Милоша Грабовачког	"	5.—
"	"	115. код г. Илије Ласетића	"	1.81
"	"	108. код земуњске штедионице	"	4.20

Од ковчежића ф. 92.38

У Сватови шогорице г. Панте Барјакто-
ровића покупљено ф. 23.—
Поклон г. Милоша Грабовачког " 20.—
Свега ф. 135.38

ПРЕТПЛАТА.

Претплата на „Зем. Гласник“ од септембра стаје
до конца новембра на ф. 1.25
„ „ децембра „ 1.75
а Србију је тромесечна цена 15 гр.

Сопронова печатња у Земуну.